

ปากคลองตลาดเป็นตลาดที่รองรับการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ทั้งการค้าปลีกและการค้าส่งในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณนี้เป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และยังเป็นย่านการค้าที่มีเอกลักษณ์ในด้านตลาดศูนย์กลางของผลผลิตทางการเกษตรแห่งหนึ่งมาตั้งแต่พ.ศ.2496 แต่ด้วยขนาดพื้นที่อันจำกัดจึงเกิดปัญหาขึ้นหลายประการโดยเฉพาะปัญหาการจราจรซึ่งสืบเนื่องจากกิจกรรมการค้าและการขนส่งสินค้าที่เกิดขึ้น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้จัดการวางแผน นโยบายและโครงการต่างๆ ในพื้นที่ปากคลองตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาในภาพรวมด้วยการลดบทบาทกิจกรรมทางการค้าบางประเภทหรือย้ายตลาดออกไป แต่ยังไม่มีการจัดการที่ชัดเจนและไม่มีรายละเอียดที่จะนำมาสู่การปฏิบัติได้จริง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน รูปแบบกิจกรรมการค้า ปัญหาการจราจรและแนวนโยบายของรัฐ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกิจกรรมการค้ากับรูปแบบการเดินทาง โดยการประมาณปริมาณจราจรที่เกิดจากกิจกรรมการค้า หาความต้องการที่จอดรถและรูปแบบการจัดการจราจรที่เหมาะสมกับกิจกรรมการค้าที่เกิดขึ้น โดยเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย 5 พื้นที่ คือ ตลาดองค์การ ตลาด ตลาดยอดพิมาน ตลาดส่งเสริมเกษตรไทย ตลาดสะพานพุทธ(ตลาดเอ็มไพร์) และบริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบ โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้ขายสินค้าและผู้ซื้อสินค้ากลุ่มละ 150 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบในกลุ่มผู้ขาย (Systematic Sampling) และเก็บข้อมูลแบบบังเอิญในกลุ่มผู้ซื้อ (Accidental Sampling)

จากการศึกษาพบว่าผู้ซื้อและผู้ขายส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และบริเวณชานเมือง ใช้เวลาในการเดินทางมายังปากคลองตลาดไม่นาน การขายสินค้าในตลาดเกิดขึ้นตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีการซื้อขายสินค้าประเภทผักและผลไม้มากในช่วงเวลา 04.00-08.00 น. ส่วนการซื้อขายสินค้าประเภทดอกไม้มีมากในช่วงเวลา 16.00-21.00 น. ซึ่งการขนส่งสินค้าเข้าตลาดส่วนใหญ่เกิดจากรถส่วนตัว ส่วนผู้ซื้อจะนำสินค้ากลับโดยรถโดยสารสาธารณะ และพบว่าการจราจรที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการค้าของตลาดมีสัดส่วนที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณการจราจรในพื้นที่ปากคลองตลาด ปัญหาการจราจรที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเร่งด่วนในช่วงเช้าและช่วงเย็นเกิดจากปริมาณรถจำนวนมากที่ผ่านในพื้นที่ อย่างไรก็ตามกิจกรรมการค้าที่ผิดกฎหมายอย่างหาบเร่แผงลอย การจอดรถบนถนน และการขาดแคลนสถานที่จอดรถล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความคับคั่งของการจราจรในพื้นที่ด้วย

ในการศึกษาได้นำเสนอ 4 มาตรการหลักในการจัดการซึ่งประกอบด้วย แนวคิดในการจัดหาพื้นที่ขายสินค้าสำหรับผู้ค้าประเภทหาบเร่แผงลอยและการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารตลาดให้มีลักษณะแผงที่สะดวกต่อการเข้าถึงและมีทัศนียภาพที่ดี การห้ามจอดรถบนถนนสายหลักและมิถุนาระเบียบบังคับการเขตนครที่เข้มงวด การจัดสร้างอาคารจอดรถและพื้นที่จอดรถเพิ่มเติม และการจัดระบบการจราจรในพื้นที่ใหม่ ซึ่งมาตรการทั้งหลายนี้จะส่งผลให้ระบบการจราจรภายในพื้นที่ปากคลองตลาดคล่องตัวมากขึ้น

Pakklong-talad in Phra Nakhon District, Bangkok, is a big market for the trading of agricultural products at both retail and wholesale levels. Situated by the Chaopraya River in Koh Rattanakosin (Rattanakosin island), the market is in an area of historical importance and itself has an established identity as a unique central market since 1953. However, many problems have also arisen due to its limited space, particularly the traffic problem caused by the commercial activities and transporting of the products to and out of the area. Concerned government authorities have tried to set up plans, in order to solve the overall problem of the area, such as curbing down some kind of commercial activities or moving the market out entirely. Still, there is no specific management plan nor implementation in action.

The objective of this research was to study the existing physical condition, commercial activities, traffic problem and policy of the government with regards to Pakklong-talad area. The study sought to find out the correlations between commercial activities and transportation methods. Such findings would lead to the estimation of traffic volume generated by the existing commercial activities. Consequently, a plan for the provision of sufficient parking space and appropriate traffic management as well as a policy concerning the commercial activities within the area, which would be in line with the concerned government policy, could be established.

Data collection used in the research was collected through a questionnaire survey conducted with a sample of 150 sellers and 150 buyers in the study area that consisted of 5 sub-areas, namely, Ong-karn Market, Yodpiman Market, Song-serm-

kaset-thai Market, Sapan-put Market (Empire Market), and the area around Suan-kulab school. Two sampling techniques were used: systematic sampling in the seller group; and accidental sampling in the buyer group.

The study finds that most sellers and buyers lived within Bangkok and its vicinity. Travel times are mostly short. Market activities continued all days with 2 peak periods - 4-8 a.m. for fruit and vegetable products and 4-9 p.m. for flowers products. In-coming products were transported mostly by private vehicles whereas buyers relied more on public vehicles in transporting their purchase to final destinations. It was found that the traffic generated by the market activities accounted for only a small fraction of the overall traffic volume within the area. The existing bad traffic congestion particularly during the city morning and evening rush hours appeared to be caused by the large volumes of through traffic. However, unruly side-walk commercial activities, parking maneuvering on the streets and the lack of adequate off-street parking space definitely worsened the congestion problem.

This study thus recommended 4 major measures: provision of better organized space for street vendors while providing better visibility and access for stalls within the formal markets; prohibition of on-street parking on all major streets and strict enforcement of such regulations; provision of more off-street parking space both in multi-storey parking structure and on the ground; and rearrangement of traffic circulation that will result in better traffic flow.